

הנחיות פרקליט המדינה	הנחיה מס' 14.13 – הקלטת חקירה על-ידי נחקר
6 אוקטובר 1999; 1 אוגוסט 2002	עדכון אחרון: יג בניסן התשע"ג, 24 מרץ 2013

14.13 הקלטת חקירה על-ידי נחקר

1. הסוגיה של הקלטת חקירה ביוזמתו של הנחקר עולה מפעם לפעם. לפיכך, קיים צורך לגבש הנחיות לחוקרים, בהן יקבע מתי ובאלו נסיבות ניתן להתיר לנחקר להקליט את חקירתו, ובאלו פעולות מותר לחוקר לנקוט כאשר הנחקר מקליט את חקירתו שלא כדין.
2. הנחת המוצא היא שהקלטת החקירה באופן סמוי על-ידי הנחקר ו/או הוצאת הקלטת עליה הקליט הנחקר את חקירתו (אם באופן סמוי ואם באופן גלוי) אל מחוץ לכותלי חדר החקירות, מעוררת חשד לשיבוש הליכי משפט.
3. על-כן, עם תחילת החקירה, יובהר לנחקר, אשר קיים לגביו חשש כי הוא מעוניין להקליט באופן סמוי את החקירה, כי אסור לו על-פי חוק להקליט את החקירה אלא באופן גלוי, וכל הקלטה כאמור תישמר במשמורת, כחלק מחומר החקירה. יש להסביר לנחקר כי זהו הזמן הנכון להוציא מכליו כל מכשיר הקלטה, אם ובמידה שהוא מבקש להקליט את החקירה, שכן הקלטה סמויה, בנסיבות מסוימות כמפורט להלן בסעיף 8, מהווה עבירה על החוק, וגם לא תהווה ראיה קבילה בכל הליך משפטי.
4. אם הנחקר מבקש להקליט את החקירה באופן גלוי בעזרת מכשיר הקלטה שיביא עמו – יש להציב את המכשיר במקום גלוי, מבלי שלנחקר תהיה גישה אליו בזמן ההקלטה. זאת, כדי למנוע אפשרות לערוך "מניפולציות" בהקלטה, כגון ניסיונות להקליט דברים מסוימים, ולמנוע הקלטה של דברים אחרים. כדי למנוע טענה לפיה החוקר שיבש את ההקלטה, על החוקר להימנע מכל מגע עם מכשיר ההקלטה. לפיכך, המכשיר יופעל על-ידי הנחקר בתחילת החקירה ויפסק על-ידו בסיומה. עם תום החקירה תישמר הקלטת בתוך תיק החקירה, לאחר שסומן עליה באופן ברור כי היא נעשתה לבקשת הנחקר, בצידו שסיפק הנחקר והופעל על-ידו בלבד.
5. אם הנחקר מביע רצון להקליט את החקירה, אך מסרב לבצע ההקלטה בתנאים דלעיל, בנימוק כי אין הוא "סומך" על הרשות החוקרת – יש להסביר לו שוב כי הקלטת החקירה באופן סמוי מהווה עבירה על החוק, וזאת בשל החשש כי הדבר יעשה למטרת שיבוש החקירה. ניתן לנסות להפיג את "חששותיו" של הנחקר בכך שיימסר לו מזכר המאשר כי בוצעה הקלטה של החקירה, לבקשתו, ומאשר כי הקלטת נמצאת בחומר החקירה.
6. יחד עם זאת, ייתכן שלמרות האמור לעיל, יעמוד הנחקר על רצונו להקליט את החקירה באופן סמוי ולצאת מחדר החקירות כשבידיו קלטת כזו. ייתכן גם מצב שבו מתוך התנהגותו של הנחקר יעלה חשד כי הוא עומד להקליט, או מקליט בפועל, את החקירה באופן סמוי (חשד זה עשוי להתעורר, למשל, מתוך כך שהנחקר נוקט בדרך דיבור "המכוונת" להקלטה, או יותר פרובוקציות "לצורך" הקלטה סמויה, או מתוך התנהגות המלמדת כי ברשותו מכשיר הקלטה אותו הוא מפעיל בסתר).

הנחיות פרקליט המדינה	הנחיה מס' 14.13 – הקלטת חקירה על-ידי נחקר
6 אוקטובר 1999; 1 אוגוסט 2002	עדכון אחרון: יג בניסן התשע"ג, 24 מרץ 2013

7. במצב דברים זה, יש בהתנהגות זו – בצירוף העובדה שהנחקר הוזהר כאמור לעיל כי אין להקליט את החקירה אלא באופן גלוי, ולאחר שהועמדה בפניו האפשרות לעשות זאת הוא לכאורה בוחר במודע להתעלם מכך – כדי לגבש נגד הנחקר חשד סביר כי ההקלטה הסמויה נועדה לשבש את החקירה.

8. סעיף 3 לחוק האזנת סתר, התשל"ט-1979, קובע כי:

"האזנה לשיחה והקלטתה, אף שהן נעשות בהסכמת אחד מבעלי השיחה – אסורות, ודין כדן האזנת סתר, אם נעשו למטרת ביצוע עבירה או מעשה נזק..."

מכיוון שבנסיבות המתוארות לעיל מתעורר חשד כי ההאזנה על-ידי הנחקר נעשית לצורך שיבוש החקירה, הרי שלכאורה עובר הנחקר או עומד לעבור עבירה של שיבוש הליכי משפט (סעיף 244 לחוק העונשין, התשל"ז-1977) וכן עבירה של האזנת סתר אסורה, שדינה לפי סעיף 2(א) לחוק האזנת סתר, התשל"ט-1979, חמש שנות מאסר.

9. מקום שקיים חשד מבוסס, ממשי וקונקרטי להתקיימות האמור לעיל, יש לחוקר סמכות להודיע לנחקר כי הוא **עצור** בחשד לביצוע עבירה של שיבוש הליכי משפט וביצוע האזנת סתר. זאת, מכוח הוראת סעיף 23(א)(3) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996, הקובע כי ניתן לעצור אדם ללא צו שופט אם יש לשוטף יסוד סביר לחשד שאותו אדם עבר עבירה בת מעצר ו"יש לו יסוד סביר לחשש ששחרור החשוד או אי-מעצרו, יביא לילדי שיבוש הליכי משפט ובכלל זה העלמת רכוש, השפעה על עדים או פגיעה בראיות בדרך אחרת".

לסמכות המעצר נלווית, כידוע, סמכות לערוך **חיפוש** על גופו של העצור, כאמור בסעיף 22 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) (נוסח חדש), התשכ"ט-1969.

אם בעקבות עריכת החיפוש נמצא מכשיר הקלטה על גופו של הנחקר, ניתן **לתפוס** את המכשיר ואת הקלטתו, מכוח הוראותיו של סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) (נוסח חדש), התשכ"ט-1969.

10. ביצוע מעצר, חיפוש ותפיסה בעת ניהול חקירה יכול להיות בעייתי מאד, בעיקר בנסיבות שבהן הנחקר הוא לא בהכרח החשוד בביצוע העבירה, אלא ייתכן שמדובר במתלונן או בכל עד אחר. לפיכך, על החוקר להתייעץ עם מפקדו הישיר בטרם ינקוט בפעולת מעצר, חיפוש או תפיסה כאמור.